

# Kadernota 2014



# INHOUDSOPGAVE

<b>VOORWOORD</b>	3
<b>WAAROM DEZE KADERNOTA?</b>	4
<b>LEESWIJZER</b>	5
<b>1. TOTALE FINANCIËLE OPGAVE</b>	7
1.1 Financiële startpositie	7
1.2 Regeerakkoord	7
1.3 Risicoparagraaf	8
<b>2. PERSPECTIEF COLLEGE</b>	11
2.1 Langs de hervormingsgebieden	11
Inleiding	11
De verantwoordelijke burger	13
Vitale wijken en dorpen	14
Krachtige samenleving	14
Kleine overheid	16
2.2 Voorkeursscenario College	16
Structurele oplossing	16
Impulsen	16
Dekking	17
2.3 Confrontatie financiële behoefte en dekkingsmiddelen	19
Taakstellingen Transitie Agenda van Roosendaal	20
<b>3. KEUZEMOGELIJKHEDEN IN SCENARIO'S</b>	21
3.1 Scenario Profijtbeginnel	21
3.2 Scenario Compensatiebeginnel	24
<b>BIJLAGEN KADERNOTA 2014</b>	27
BIJLAGE 1: FINANCIËLE STARTPOSITIE	27
BIJLAGE 2: FINANCIËLE GEVOLGEN REGEERAKKOORD	31
BIJLAGE 3: TOTAALOVERZICHT MOGELIJKHEDEN	32

# VOORWOORD

## Ombuigen, vernieuwen en investeren

Ombuigen, vernieuwen en investeren zijn de kernbegrippen waar het ook de komende jaren om draait. Na de ingrijpende ombuigingen uit het collegeprogramma en de Agenda van Roosendaal staat de gemeente nu voor nieuwe gevolgen van het regeerakkoord. De uitdaging is niet alleen financieel maar betreft ook de omvangrijke nieuwe taken die de gemeente krijgt overgedragen. Dat vraagt niet alleen om financieel ombuigen. We moeten ook fundamentele keuzes maken om zaken anders aan te pakken. Het leidend principe hierbij is dat ombuigingen worden gerealiseerd door bestaande programma's om te buigen en daar waar nodig te vernieuwen. De financiële effecten hiervan kunnen vervolgens gebruikt worden als investering voor nieuwe impulsen voor de stad.

## Meervoudig en integraal werken

De versoeringen door het Rijk op diverse regelingen, nu al bij de gemeente ondergebracht of binnenkort te decentraliseren naar de gemeente, zullen de samenleving hard raken. Dit vraagt om een meervoudige en integrale aanpak. De Roosendaalse samenleving moet meer zelf doen, gezamenlijk en op wijk- en dorpsniveau. Anders werken is nodig om die zaken te realiseren die we echt belangrijk vinden en waar we resultaten en de juiste effecten willen boeken. Daarbij moeten we alle mogelijkheden die we hebben (anders) inzetten. We stimuleren verdergaande participatie. Wie kan moet de schouders onder deze opgave zetten. Zij die dat –tijdelijk– niet kunnen en buiten de boot dreigen te vallen ondersteunen we op een effectieve wijze, waar mogelijk met behoud van een eigen verantwoordelijkheid. Geen versnipperde aanpak maar één gecoördineerde aanpak met één verantwoordelijke: dat is ook efficiënter. Denk bijvoorbeeld aan één gezin, één plan. Met de uitvoering van de transities uit de Agenda van Roosendaal is een begin gemaakt met een proces waarin de gemeente haar rol in en met de samenleving anders invult. Hiermee is in Roosendaal al een weg ingeslagen die past bij de wijze waarop de transities worden aangepakt.

## Horizon tot en met 2017

De groeiende financiële problematiek en de risico's en onzekerheden waarmee we als gemeente de komende jaren worden geconfronteerd, maken het noodzakelijk om de ombuigingen structureel in te richten met een horizon tot en met 2017. Een sluitende meerjarenbegroting tot en met 2017 is essentieel. Om de risico's en onzekerheden te kunnen opvangen dienen vooraf vastgestelde voorkeursscenario's voor verdere ombuigingen beschikbaar te zijn. Dit alles vraagt om de voortzetting van het collegeprogramma 'Duurzaam Kiezen' en de Agenda van Roosendaal, zoals vorig jaar ook is aangekondigd in de Kadernota 2013. Wat voor gemeente willen wij zijn, welke keuzes moeten we daarvoor maken en hoe gaan we dat realiseren? Wij moeten inzichtelijk maken wat we daarvoor nodig hebben en welke resultaten en uiteindelijk effecten dit met zich meebrengt. De visie 'Roosendaal verandert, Roosendaal beweegt' vormt hiervoor de opmaat. En wij? Wij zijn behalve de raad, het college en de organisatie, juist ook de partners, inwoners en bedrijven van onze gemeente. Wij zullen met elkaar het maatschappelijk debat gaan voeren over de koers in opmaat naar de Programmabegroting 2014. Want wij zijn Roosendaal.

## Duurzaamheid

Omdat wij een duurzame gemeente willen zijn, is het noodzakelijk dat alle beslissingen die we nemen een gezonde balans kennen tussen datgene wat goed is voor de mensen in onze gemeente (people), het milieu (planet) en onze financiën (profit). Met het opstellen van deze Kadernota hebben wij met deze criteria zoveel mogelijk rekening proberen te houden: een gezond evenwicht tussen het sociaal, ruimtelijk en economisch domein.

# WAAROM DEZE KADERNOTA?

Jaarlijks legt de gemeenteraad in het voorjaar met de Kadernota de keuzes en prioriteiten voor de komende jaren vast. Deze keuzes worden in de begroting van het volgende jaar en in de meerjarenramingen verder uitgewerkt.

Het regeerakkoord van VVD en PvdA uit 2012 (Rutte II) stelt onze gemeente voor bijzonder grote uitdagingen. Er komen omvangrijke en complexe nieuwe taken op ons af. In veel gevallen gaat dit gepaard met kortingen op de over te dragen budgetten vanwege versoberingen in de regelingen of vanwege door het Rijk voorziene efficiencyeffecten. Daarnaast worden grote kortingen op het gemeentefonds en op bestaande Rijksuitkeringen voor het sociale domein toegepast. Deze maatregelen hebben ver strekkende gevolgen en brengen risico's met zich mee. Nieuwe bezuinigingen zijn al door het Rijk aangekondigd. Deze ontwikkelingen dwingen ons tot het maken van keuzes. Wat vinden we écht belangrijk? Dit biedt echter ook kansen en ruimte om te investeren in de zaken die we belangrijk vinden.

Het college neemt haar verantwoordelijkheid door een sluitend toekomstperspectief te realiseren. Daarbij werken wij vanuit de gouden regels van het collegeprogramma 'Duurzaam Kiezen'. Omdat 2013 het jaar voor de verkiezingen is, willen wij een balans zoeken tussen onze verantwoordelijkheid nemen en niet onnodig over de grenzen van deze collegeperiode heen regeren.

**Deze Kadernota is opgebouwd langs de volgende lijn.**

## **Het eerste deel**

We beginnen met de financiële startpositie op basis van de huidige begroting en meerjarenraming. De gevolgen van de september- en decembercirculaire 2012 van het gemeentefonds worden daarbij betrokken.

Vervolgens gaan we in op de gevolgen van het Regeerakkoord. Deze zijn van grote omvang. De exacte maatregelen en de impact daarvan zijn echter nog onzeker totdat verwerking in wetten en besluiten heeft plaatsgevonden. Ook de risico's die we inschatten voor de komende jaren worden meegewogen. Daarbij hebben we aandacht voor de beheersing van deze risico's en is daartoe een risicoparagraaf opgenomen. De benodigde toelichting op en onderbouwing van de cijfers zijn benoemd in de bijlagen 1 tot en met 3.

Uit bovenstaande gegevens wordt de totale financiële opgave zichtbaar waar onze gemeente de komende jaren voor staat.

Op basis van een inventarisatie van diverse bezuinigings- en beïnvloedingsmogelijkheden om zaken niet, minder of anders te doen hebben we ons perspectief bepaald. Dit perspectief is gebaseerd op een aantal uitgangspunten dat grotendeels voortborduurde op ons collegeprogramma 'Duurzaam Kiezen' en de Agenda van Roosendaal. Tevens is gedacht in de geest van de visie 'Roosendaal verandert, Roosendaal beweegt'.

Het perspectief is financieel uitgewerkt in een voorkeursscenario en wordt per onderdeel kort toegelicht.

De confrontatie tussen de financiële opgave en de keuzes bepaalt de te varen koers.

## Het tweede deel

Met de vaststelling van de Agenda van Roosendaal heeft de raad aangegeven meer te willen sturen op maatschappelijke effecten. Tevens is vastgesteld dat de Programmabegroting in zijn huidige vorm hiervoor onvoldoende handvatten biedt. Verder heeft de raad aangegeven in haar taakuitoefening meer accent te leggen op interactieve kaderstelling. Hoewel is gebleken dat de concretisering hiervan een complex proces is, is door de raad een weg ingeslagen die past bij de veranderende rol die de gemeente in de samenleving wil hebben. Hoewel er door de vele bezuinigingen en transities een zeer grote werkdruk is ontstaan bij raad, college en zeker ook ambtelijke organisatie is het van groot belang deze vernieuwing door te zetten.

Er is de afgelopen tijd een aantal moties en amendementen aangenomen dat deze vernieuwing kracht bij zet en/of verheldert. Zo is recent nog unaniem de motie 'Kiezen of Delen' aangenomen, waarin het college wordt opgedragen inzicht te verschaffen in de gevolgen van de bezuinigingsmogelijkheden op een aantal taakvlakken. Deze taakvlakken betreffen: verplicht uit te voeren rijks- of provinciale taken; verplicht uit te voeren maar met financiële speelruimte en autonome taken. Wij zien in deze motie een belangrijk uitgangspunt waaraan een 'nieuwe' begroting zal moeten voldoen.

Deze Kadernota zal nog niet aan alle verwachtingen kunnen voldoen. Niettemin zijn wij erin geslaagd om de raad inzicht te geven in de basis, zoals het college die heeft gehanteerd bij het maken van haar keuzes. Dit is immers een wens van de raad. Bij deze mogelijke keuzes hebben wij kort aangegeven welke maatschappelijke effecten cq. rendement en/of doel hierbij een rol spelen. Deze zijn opgenomen in bijlage 3.

In hoofdstuk 3 zijn twee scenario's opgenomen als 'vingeroefening' langs welke weg keuzes gemaakt kunnen worden. Hiermee wordt voldaan aan de wens van de raad om met enkele scenario's te laten zien hoe keuzes gemaakt kunnen worden evenals verbindingen daartussen.

# TOTALE FINANCIËLE OPGAVE

1

Uit de financiële startpositie en de financiële gevolgen van het regeerakkoord vloeit de totale financiële opgave voort.

	2014	2015	2016	2017
A. Financiële startpositie	214.000 V	281.000 N	72.000 V	801.000 V
B. Financiële gevolgen regeerakkoord	160.000 N	2.390.000 N	4.460.000 N	5.990.000 N
<b>Totale financiële opgave</b>	<b>54.000 V</b>	<b>2.671.000 N</b>	<b>4.388.000 N</b>	<b>5.189.000 N</b>

## 1.1 Financiële startpositie

De door de raad vastgestelde programmabegroting 2013 met de meerjarenraming en de sindsdien door de raad vastgestelde begrotingswijzigingen vormen de basis van de financiële startpositie. In deze startpositie is de bestaande Agenda van Roosendaal verwerkt. Taakstellingen vanuit de Agenda van Roosendaal blijven onverminderd van kracht. De september- en decembercirculaires 2012 van het gemeentefonds worden daaraan toegevoegd en toegelicht. Het bestaande investeringsplan en de grondexploitaties zijn geactualiseerd.

Op basis van de realisatiecijfers over 2012 en enkele actuele ontwikkelingen zijn budgetbijstellingen noodzakelijk op de budgetten WWB, betaalplannen, OZB, kosten van de Belastingssamenwerking en de renteresultaten.

Vanuit de gouden regels van het collegeprogramma 'Duurzaam Kiezen' kiest het college voor opvang van de opgave binnen de door het Rijk toegepaste aanpassingen in budgetten (zie tabel bijlage 2). Dit betekent dat per saldo € 1,5 miljoen in 2014 tot € 14 miljoen in 2017 aan kortingen door het Rijk op over te dragen budgetten binnen de betreffende regelingen worden opgevangen.

## 1.2 Regeerakkoord

Het nieuwe regeerakkoord Rutte II heeft grote invloed op de gemeenten. Taken worden overgedragen, er wordt gekort op de daarbij over te hevelen budgetten en er wordt gekort op het gemeentefonds. Over de financiële gevolgen op hoofdlijnen bent u geïnformeerd met een notitie voor de algemene beschouwingen. De gepresenteerde financiële gevolgen van het regeerakkoord zijn globaal. Er zijn nog veel onduidelijkheden. Pas op basis van aanpassing van de betreffende wetten en besluiten en van verwerking in de circulaires en in uitkeringsbeschikkingen wordt zeker wat de exacte omvang is.

Een aantal maatregelen in het regeerakkoord bereikt pas in de jaren na 2017, tot uiterlijk 2025, zijn maximum financieel gevolg.

# 1 TOTALE FINANCIËLE OPGAVE

## Gemeentefonds

Op het gemeentefonds vinden kortingen plaats vanuit de beoogde voordelen van fusies van gemeenten, vanuit de afspraken over het BTW-compensatiefonds en als gevolg van een lager accres. De accresontwikkeling is in het regeerakkoord niet geheel correct berekend. Dit heeft geleid tot aanpassingen in de startnota van het Ministerie van Financiën. Hoe de korting vanwege de fusievoordelen aan gemeenten wordt toegerekend is nog niet bekend. Daarnaast heeft het Rijk een korting toegepast voor het buitenonderhoud van basisscholen. Deze korting moet opgevangen worden binnen het beschikbare onderwijsbudget.

## Decentralisaties vanuit het Rijk

De belangrijkste decentralisaties vanuit het Rijk betreffen de jeugdzorg, de AWBZ en onderdelen van de participatiewet.

De AWBZ wordt door het Rijk bij de overdracht fors versoerd. Veel voormalig AWBZ-gerechtigden gaan in het vervolg een beroep doen op de WMO. De WMO wordt inkomensafhankelijk gemaakt. Beiden leiden tot grote kortingen op de budgetten. Daartegenover staat dat er extra middelen beschikbaar komen voor maatwerkvoorziening in de vorm van inkomenssteun om de grootste problemen te kunnen verzachten.

Bij de jeugdzorg wordt als gevolg van de ontschotting een efficiencykorting opgelegd.

In de sociale zekerheid en in de daarbij behorende budgetten verandert veel. De toegang tot de Wajong wordt beperkt en het over te dragen budget wordt dan ook gekort. De instroom in de sociale werkvoorziening wordt gestopt. Dit leidt tot een korting op de Rijksuitkering. Er komt een arbeids- en re-integratieplicht en een huishouduitkeringstoets voor de WWB wat eveneens leidt tot lagere Rijksuitkeringen. Hiertegenover komt een beperkt hogere uitkering voor intensivering van het armoedebeleid. Een efficiencykorting op het participatiebudget en een ombuiging op de re-integratie leiden eveneens tot lagere Rijksuitkeringen.

## 1.3 Risicoparagraaf

Naast deze financiële opgave zijn er nog vele risico's te onderkennen, die grotendeels door het Regeerakkoord worden bepaald. Gevolgen van risico's dienen zoveel als mogelijk ondervangen te worden dan wel beheerst te worden. Het is van belang om hier in een vroegtijdig stadium op voor te sorteren en rekening mee te houden.

## Onzekerheden Regeerakkoord

- De cijfers uit het regeerakkoord zijn nog globaal, evenals de doorrekening van de gevolgen voor Roosendaal. De verschillen met de daadwerkelijke cijfers op een later moment kunnen redelijk groot zijn. Ook de inhoud van het regeerakkoord kan aan wijzigingen onderhevig zijn. De cijfers dienen daarom als indicatie te worden gezien voor de grote opgave die op de gemeente afkomt.
- Het overgedragen budget is te laag voor de uitvoering van de gedecentraliseerde regeling (zowel voor uitgaven als voor de noodzakelijke apparaatskosten).
- Onduidelijk is of de door het Rijk ingeboekte opbrengsten door versoering of door efficiënter werken gerealiseerd kunnen worden.



# 1 TOTALE FINANCIËLE OPGAVE

- Al in de mei- of juni-circulaire 2013, die te laat komt om in de Kadernota 2014 op te nemen, kunnen tegenvallers optreden die dan mogelijk niet worden opgevangen in de nieuwe begroting 2014.
- De ontwikkeling van de economie en werkloosheid kan leiden tot een groter beroep op de WWB en bijzondere bijstand en op de gemeentelijke inspanningen op het gebied van veiligheid. Het verder inzakken van woningbouw en bedrijfsvestiging kan de legesopbrengsten verder verlagen en de grondverkoop verder bemoeilijken.
- Er zijn in het regeerakkoord ambities neergelegd zonder dat de financiële consequenties zijn aangegeven. Zonder volledig te zijn kan worden gedacht aan de uitbreiding van het aantal uren sport in het onderwijs, toezicht op woningcorporaties, etc.
- De maatschappelijke gevolgen van de door het Rijk doorgevoerde versobering van regelingen kunnen groot zijn en leiden tot door de gemeente te treffen maatregelen die niet zijn voorzien.
- Groot risico is dat de wetgeving op een aantal belangrijke punten nog moet worden aangepast of achterloopt op al ingeboekte bezuinigingen, waarvan de daadwerkelijke effecten nog niet bekend zijn.
- Het begrotingstekort van de Rijksoverheid dreigt de toegestane 3% te overschrijden, waardoor in 2014 nieuwe bezuinigingen worden gepland van € 4 tot € 4,5 miljard. Via de trap op trap af afspraak leidt dit tot een mogelijke verdere structurele daling van het gemeentefonds van € 360 miljoen tot € 405 miljoen en voor Roosendaal tot een daling van de algemene uitkering van € 1,5 miljoen tot € 2 miljoen. Deze uitkomsten, op basis van een algemeen gehanteerde vuistregel, zijn echter hoogst onzeker.

## **Gevolgen en beheersing**

Deze risico's vragen om het creëren van meer financiële ruimte (risicosurplus) om financiële gevolgen op te kunnen vangen. De genoemde kortingen dienen financieel te worden gedekt door hogere opbrengsten en/of lagere lasten elders. Een bredere kijk op de problemen is nodig en wij onderkennen dan ook op dit moment de risico's in de overdracht van taken met verlaagde budgetten cq. in de wijziging van gemeentelijke taken en bijbehorende Rijksuitkeringen.

Als we de nieuwe taken heel goed doen, vooral door te ontschotten en een integrale aanpak, hebben we mogelijk een kans middelen vrij te spelen. Gezien de omvang van de nieuwe taken en de over te dragen budgetten en de complexiteit van het taakgebied schatten wij de risico's hoog in. Daarnaast zijn de gevolgen voor de maatschappij groot.

De decentralisatie van Rijkstaken en de veranderingen in de gemeentelijke taken moeten worden ingebed in de gemeentelijke processen en organisatie, zodat wij de nieuwe en gewijzigde taken op tijd en op een goede wijze kunnen uitvoeren. Daarbij zal strak gestuurd moeten worden op het beheersen van risico's en zal daartoe risicomanagement een noodzakelijk sturingsinstrument zijn en structurele aandacht vereisen.

# 1 TOTALE FINANCIËLE OPGAVE

Voor de dekking van de in deze paragraaf benoemde financiële opgave kan tot en met 2015 of 2016 al dan niet tijdelijk de dotatie aan de vorig jaar bij de begroting ingestelde risicoreserve sociaal domein worden ingezet. Inzet van de dotaties aan de risicoreserve sociaal domein heeft in dit stadium ook nadelen. Het sociaal domein wordt gekenmerkt door grote risico's in verband met de afkoelende economie en de toenemende werkloosheid, de kortingen op bestaande budgetten in het sociaal domein, de grote decentralisaties met kortingen op budgetten, de toenemende hoge lasten van de sociale werkvoorziening en de door versoering van regelingen verwachte toenemende verschuiving naar de bijzondere bijstand en WMO. Deze reserve en de begrotingsruimte in de vorm van de dotaties achten wij hard nodig om deze risico's geheel of gedeeltelijk op te kunnen vangen.

*De financiële gevolgen van het regeerakkoord zijn nader uitgewerkt in bijlage 2.*

Om de genoemde risico's op te kunnen vangen zijn risicobeperkende maatregelen getroffen in de diverse transitie en bijbehorende processen. In 2014 en 2015 vinden nog stortingen plaats in de fondsen Agenda van Roosendaal te weten € 2.500.000 in 2014 en € 800.000 in 2015. In de begroting 2013 is vastgelegd om het saldo-overschot dat jaarlijks ontstaat vanwege het controversieel verklaren van de Wet Werken naar Vermogen niet op te nemen in de begroting, maar te reserveren in een aparte risicoreserve. In 2013 is dit een bedrag van € 1.506.000. De reserve loopt dan bij ongewijzigd beleid op tot een totaal van € 16.317.000 in 2017. Uiteraard is het hierbij van belang dat het weerstandsvermogen op voldoende niveau blijft namelijk boven de door de Raad vastgestelde 1.0.

Zoals in het voorwoord gesteld staat onze gemeente na de omvangrijke ombuigingen in het collegeprogramma Duurzaam Kiezen en de Agenda van Roosendaal wederom aan de vooravond van omvangrijke ombuigingen. Mede dankzij de Agenda van Roosendaal zijn de gevolgen van het huidige regeerakkoord voor het begrotingsjaar 2014 nog redelijk beperkt. Hierdoor kan voor dit jaar volstaan worden met beperkte, technische ingrepen om de begroting sluitend te houden. Vanaf 2015 loopt het tekort echter snel op tot € 5,2 miljoen in 2017. Maar dan wel met de voorwaarde dat we erin slagen om de drie grote decentralisaties (jeugdzorg, AWBZ en Participatiewet) binnen de beschikbare rijksbudgetten uit te voeren. Dit vraagt om fundamentele keuzes

Om die keuzes te kunnen maken, hebben wij gekozen voor het in beeld brengen van mogelijke bezuinigingsopties evenals voor opties om inkomsten te verhogen. Wat de mogelijke bezuinigingsopties betreft, hebben we niet-wettelijke taken van de gemeente daarbij ter discussie gesteld. Op die manier komen we tot een totaal aan ombuigingsmogelijkheden van ongeveer € 25 miljoen. Een volledig overzicht hiervan vindt u in bijlage 3. Zo'n € 5,2 miljoen hiervan dient op termijn te worden ingezet om het hiervoor reeds geschetste begrotingstekort te dekken. De resterende € 20 miljoen is weliswaar in principe beschikbaar voor hervorming van het bestaande beleid en investeringen in nieuw beleid, hetgeen het college niet voorstaat.

## 2.1 Langs de hervormingsgebieden

### Inleiding

In deze paragraaf presenteren wij de lijn die ons als college voor ogen staat. Hierbij handhaven wij de indeling in de vier hervormingsgebieden uit de Agenda van Roosendaal: De verantwoordelijke burger, Vitale wijken en dorpen, Krachtige samenleving en Kleine overheid.

De ombuigingsvoorstellen die wij doen, zijn gebaseerd op volgende leidende principes:

- Uitvoering van de drie decentralisaties binnen beschikbare rijksbudgetten;
- Wijkgericht werken moet leiden tot meer efficiënte en vraaggerichte manier van werken binnen reguliere budgetten waarmee we invulling geven aan 'meer met minder'. De gemeente stimuleert het (gebiedsgericht) bundelen van middelen en zeggenschap van gemeente, organisaties en bewoners;
- Beroep doen op en het versterken van eigen kracht van inwoners moet leiden tot meer zelfredzaamheid en zelfwerkzaamheid van inwoners. De gemeente heeft een belangrijke rol bij het faciliteren van de daarbij behorende netwerken in wijk en dorpen;
- Beschikbare budgetten voor inkomensvoorziening en arbeidsre-integratie zetten we zo in dat dit leidt tot besparingen in andere domeinen en het uitvoeren van extra werkzaamheden waar de samenleving behoefte aan heeft;
- Het stimuleren van publiek ondernemerschap;
- Extra aandacht voor de jeugd;
- Sociaal vangnet blijft in tact, maar altijd als tijdelijk middel.

Een inhoudelijk kader voor de visie van het college wordt gevormd door het collegeprogramma, de rolopvatting zoals vastgelegd in de Agenda van Roosendaal en het drieluik Roosendaal verandert, Roosendaal beweegt.

In 2020 is Roosendaal een stad van mensen, van wonen, van (net)werken. Een complete en vitale stad. Roosendaal kiest in zijn ontwikkeling voor behoud en versterken van de identiteit en de kwaliteit van stad en dorpen door vernieuwing en transformatie. In de netwerksamenleving die wij zijn en nog meer worden, nemen wij als overheid een fundamenteel andere rol in: van 'oplosser van alle problemen' naar een meer ondersteunende rol die meer overdraagt aan partners en inwoners.

Dit is het toekomstbeeld van de stad, zoals we hebben vastgelegd in de visie 'Roosendaal verandert, Roosendaal beweegt' en in lijn met het collegeprogramma 'Duurzaam Kiezen'. Meedoen aan de Roosendaalse samenleving is hierbij het kernbegrip. Meedoen op 'eigen kracht' omdat dit het zelfrespect versterkt, kansen biedt voor zelfontplooiing en omdat het de basis legt voor een lokale samenleving met een sterke sociale cohesie. Want samen maken we de stad. In Roosendaal kan het!

In sociaal opzicht kiezen we voor het stimuleren en ondersteunen van het streven van inwoners om op eigen kracht aan de samenleving deel te nemen. Dit principe is leidend voor het gemeentelijk beleid op gebied van werk, inkomen, (jeugd)zorg, welzijn, sport en cultuur. We investeren in werk boven inkomen, zelfredzaamheid als het gaat om zorg en bevorderen publiek ondernemerschap van instellingen en organisaties op het gebied van sport en cultuur. Ondersteuning heeft altijd als doel inwoners 'terug te brengen in de eigen kracht', zodat ze weer in staat zijn op eigen benen, zonder (overheids-)hulp aan de samenleving deel te nemen. Het netwerk en de informatievoorziening die eigen kracht mogelijk maakt en terugval voorkomt, wordt door de gemeente in samenwerking met haar partners in wijken en dorpen ondersteund.

We zorgen voor een sociaal vangnet voor wie dit echt niet mogelijk is, maar dit vangnet mag nooit een hangmat worden. Van alle inwoners verwachten wij dat zij op basis van wat ze (nog) wel kunnen, een bijdrage leveren aan de lokale samenleving.

Extra aandacht is er voor onze jeugd. Samen met ouders, onderwijs en andere partners zijn we verantwoordelijk voor een opvoed- en opgroei-klimaat dat kinderen en jongeren alle kansen biedt om goed voorbereid aan het 'volwassen leven' te beginnen. Sport en cultuureducatie leveren daaraan een belangrijke bijdrage.

In ruimtelijk en economisch opzicht willen wij de sterke kanten van Roosendaal benutten: de goede ligging en bereikbaarheid, de nog steeds beschikbare ruimte voor wonen en werken, het beschikbare arbeidspotentieel op (vooral) mbo+ niveau en de samenwerking tussen onderwijs en bedrijfsleven die garant staat voor de beschikbaarheid hiervan in de nabije toekomst.

Ruimte om te wonen en te werken. Dat is de kracht van Roosendaal, al decennia lang. Niet voor niets is Roosendaal als sinds de jaren vijftig een aantrekkelijke vestigingsplaats voor nieuwe bedrijven en nieuwe inwoners. Die lijn willen wij naar de toekomst toe doortrekken.

De zorgeconomie is daarbij de nieuwe motor voor economische ontwikkeling. Uitnodigingsplanologie en goed accountmanagement voor bedrijven moeten zorgen voor een gastvrij vestigingsklimaat en leiden tot de vestiging van nieuwe bedrijven.

Om bestaande inwoners aan Roosendaal of een van de dorpen te binden maar ook om nieuwe inwoners naar Roosendaal te trekken, investeren we in de functie van onze binnenstad als regionaal winkelhart en huiskamer van de stad. Wonen, winkelen, ontmoeten, beleven.

Maar ook krijgen inwoners de ruimte. Zij zijn de 'aandeel'houders van de eigen wijk of dorp en hebben invloed en zeggenschap over de inrichting van de openbare ruimte en de voorzieningen in de wijk. Zo krijgen ze de ruimte en de kans om zelf bij te dragen aan een optimale woonomgeving.

### **De verantwoordelijke burger**

De grote opgave binnen het hervormingsgebied 'de verantwoordelijke burger' is het uitvoeren van de drie grote decentralisaties (Jeugdzorg, AWBZ, Participatiewet) binnen de beschikbare rijksbudgetten. Centrale doelstelling hierbij is iedere inwoner in staat te stellen om op eigen kracht aan de samenleving deel te nemen. Beoogde effecten zijn:

- het terugdringen van het beroep op professionele zorg en inkomensondersteuning;
- terugdringen van het aantal jongeren/jongvolwassenen dat onvoldoende gekwalificeerd aan het volwassen leven begint;
- het verhogen van de mate van arbeidsparticipatie;
- het versterken van de sociale netwerken.

We gaan dit doen door:

- de regionale visie op jeugdzorg verder uit te werken naar een nieuw jeugdzorgstelsel. Hierbij staat de eigen kracht en verantwoordelijkheid van ouders, opvoeders en hun netwerk, laagdrempelige professionele ondersteuning gericht op het versterken van die eigen kracht en professionele interventies, centraal;
- de decentralisatie AWBZ te benaderen als een volledige stelselwijziging op het terrein van zorg en welzijn. We werken hierin samen met andere gemeenten en partners uit het werkveld. Het jaar 2013 staat in het teken van richten en inrichten, waarbij het opstellen van een gezamenlijke en gedragen visie de belangrijkste opgave is. In de visie zoeken we naar samenhang en overeenkomsten met de visie op jeugd(zorg), zodat straks daadwerkelijk uitvoering kan worden gegeven aan het uitgangspunt één gezin, één plan;

We spreken daarbij het zelfoplossend vermogen aan. We gaan uit van eigen kracht van mensen en hun sociale omgeving. Tegelijkertijd blijft er voor kwetsbare inwoners een vangnet om op terug te vallen, waarbij we middels preventie de risico's op kostbare en langdurige zorg en ondersteuning voorkomen;

- op gebied van werk & inkomen nog meer in te zetten op arbeidsparticipatie en financiële zelfredzaamheid en niet op uitkering. De SW wordt afgebouwd tot alleen de beschutte werkvorm. Hiermee wordt de instroom van nieuwe SW-ers sterk beperkt. Doel is niet alleen in te zetten op 'binnen rijksbudgetten' maar een overschot van € 1 miljoen hierop te realiseren;
- de populatie SW-ers die niet tot de doelgroep beschut werken behoren en bijstandsgerechtigden te verminderen door middel van detachering of door inzet op gemeentelijke taken. De mogelijkheid om als gemeente onze eigen rol als werkgever in te zetten voor bijstandsgerechtigden en SW-ers wordt hierbij intensiever benut;
- conform de door de raad aangenomen motie een integrale visie op te stellen en budgetten te ontschotten.

### **Vitale wijken en dorpen**

Centrale doelstelling hierbij is het vergroten van de tevredenheid over en de betrokkenheid van inwoners bij de leefbaarheid van eigen buurt, wijk en dorp. Voor de gemeentelijke organisatie is en blijft meer vraaggericht en integraal werken de grote uitdaging. Beoogde effecten zijn:

- vergroten van de tevredenheid van inwoners over leefbaarheid van de directe leefomgeving;
- meer inwoners leveren hieraan ook actief een bijdrage.

We gaan dit doen door voort te gaan op de reeds ingeslagen weg voor wat betreft het wijkgericht werken. De personele inzet (vooral van de wijkmanagers) en de beschikbare impulsbudgetten blijven in eerste instantie gehandhaafd, maar door wijkgericht werken steeds meer in te bedden in het reguliere werk kan het beschikbare budget vanaf 2015 worden afgebouwd.

Daarnaast hebben we geconstateerd dat er sprake is van achterstallig onderhoud op het gebied van verhardingen en civiel technische kunstwerken. Het college stelt voor om hiervoor € 2,3 miljoen structureel vanaf 2014 toe te voegen als impuls.

### **Krachtige samenleving**

Binnen het hervormingsgebied van de stedelijke voorzieningen op het gebied van sport, cultuur en vrije tijd zijn het bevorderen van de actieve deelname van inwoners aan de samenleving en het vergroten van de bijdrage van deze voorzieningen aan woon- en vestigingsklimaat de centrale doelstellingen. Speciale aandacht is er voor de jeugd tot 18 jaar. Sport en cultuureducatie zijn belangrijke onderdelen van hun 'vorming'. Beoogde effecten zijn:

- verhogen van aantal deelnemers dat deelneemt aan activiteiten op gebied van sport en cultuur;
- vergroten van de tevredenheid van inwoners over de kwaliteit van (stedelijke) voorzieningen;

- vergroten van de tevredenheid van ondernemers over de mate waarin deze voorzieningen bijdragen aan het vestigingsklimaat en aantrekkelijkheid van de binnenstad;
- terugdringen van schooluitval, (kleine) criminaliteit, vereenzaming e.d. onder jongeren;
- vergroten van financiële zelfredzaamheid van instellingen en verenigingen.

De grote uitdaging op dit hervormingsgebied is het omvormen van het bestaande aanbod tot een toekomstbestendig aanbod aan voorzieningen. Trends als individualisering en digitalisering, maar ook de toenemende mobiliteit zorgen voor snelle veranderingen op het gebied van vrijetijdsbesteding. Kwaliteit wordt steeds belangrijker. Publiek ondernemerschap en samenwerking tussen verenigingen en instellingen zien wij als belangrijke randvoorwaarden om vernieuwing te stimuleren en de betrokkenheid van het bedrijfsleven bij deze stedelijke voorzieningen te vergroten.

Het college kiest voor jeugd als speerpunt. Het in ontwikkeling zijnde Centrum voor Cultuureducatie kan verder uitgebouwd worden naar een instituut dat verantwoordelijk is voor cultuureducatie voor jongeren tot 18 jaar in de meest brede zin. Samenwerking tussen culturele instellingen moet leiden tot een forse efficiëncyslag die verder gaat dan alleen het naar beneden brengen van overhead- en huisvestingskosten. Op gebied van sport zijn flinke besparingen mogelijk door gemeentelijke financiële ondersteuning te beperken tot sportbeoefening door jeugd en subsidiëring van sportbeoefening door volwassenen af te bouwen.

Het huidige beschikbare budget voor subsidies blijft voor 2014 nagenoeg in tact. Dit jaar is in onze optiek een overgangsjaar, waarin – conform de nieuwe subsidieverordening – subsidies worden verstrekt voor de duur van één jaar. Vervolgens kunnen bij de start van de nieuwe collegeperiode de subsidies meerjarig worden verstrekt. Wij zijn daarbij wel van mening dat de inzet subsidies scherper aan doelen en effecten gekoppeld moet worden. De nieuwe subsidieverordening biedt daarvoor ook de mogelijkheid. In onze optiek zijn de belangrijkste doelen waar de inzet van subsidie aan gekoppeld moet worden:

- het stimuleren van eigen kracht;
- het bevorderen van publiek ondernemerschap;
- extra aandacht voor de jeugd.

Deze koers kan nu al ingezet worden. Indien de raad bij de behandeling van deze Kadernota deze doelen onderschrijft, volgen de subsidieregels waarop subsidies aangevraagd kunnen worden. Met de organisaties die in 2013 een subsidie > € 100.000 ontvangen, zullen we in overleg treden om in de uitvoeringsovereenkomsten voor 2014 tegemoet te komen aan voorgenoemde doelen.

Binnen de beschikbare middelen reserveren we een bedrag van € 200.000 voor verenigingen voor het stimuleren van deelname aan sport en cultuur door jongeren tot 18 jaar. Dit doen we ook om uitvoering te geven aan de motie Behoud de Jeugd. Dit bedrag zullen wij aanwenden voor:

- jeugdledensubsidie: € 50.000 (per jeugdlid een bedrag van €7);
- stimuleringsubsidie voor het organiseren van sport- en cultuuractiviteiten door verenigingen, die toegankelijk zijn voor niet-leden in de doelgroep tot 18 jaar. Hiervoor is een bedrag van € 150.000 beschikbaar.

### **Kleine overheid**

De taakstelling op de eigen organisatie van € 5 miljoen uit de Agenda van Roosendaal, loopt nog tot en met 2015. Vanaf 2015 wordt ingestoken op een extra ombuiging van € 0,5 miljoen op de ambtelijke organisatie die oploopt naar € 1,7 miljoen in 2017. Dit wordt gerealiseerd door aanpassing van de arbeidsvoorwaarden, huisvesting, verdergaande informatisering en digitalisering van de organisatie en kostendekkendheid activiteiten. Dit alles met een tweeledig doel namelijk het vergroten van het administratieve gemak voor de burger en het verhogen van de efficiencygraad van de organisatie. Hiertoe zijn inmiddels al de nodige initiatieven gestart. Daarnaast zal door de renovatie van het stadskantoor een aantal locaties worden afgestoten.

## **2.2 Voorkeursscenario college**

### **Structurele oplossing**

Wij pleiten voor heldere, duurzame keuzes. Waarvoor staan we als overheid? En waarvoor niet? Waar kunnen we zaken anders aanpakken? Deze benadering moet het mogelijk maken om adequate financiële dekking te vinden voor die zaken die we belangrijk vinden. De opgaven die nu voor ons liggen vragen hierom. Alleen een krachtige aanpak gericht op 2017 waarbij in de keuzes financiële ruimte wordt ingeruimd voor de eerder genoemde risico's en onzekerheden, biedt zicht op een gestage ontwikkeling naar waar wij als gemeente willen staan en op een financieel sluitende en verantwoorde exploitatie. Dit betekent ook dat scenario's voor verdere ombuigingen beschikbaar moeten zijn. Waardoor direct actie kan worden genomen op tegenvallers en verdere ombuigingen vanuit de Rijksoverheid.

De structurele oplossing ligt in de visie van het college door het pad, zoals dat is vastgelegd in de Agenda van Roosendaal en in lijn van het collegeprogramma, te blijven volgen. We herbevestigen de 10 gouden regels uit het collegeprogramma en de rolopvatting voor de gemeentelijke overheid uit de Agenda van Roosendaal als leidraad. We actualiseren en (waar nodig) intensiveren de aanpak aan de hand van de (nieuwe) financiële en inhoudelijke opgaven. Inhoudelijke opgaven ontleen we aan het visiedocument 'Roosendaal verandert, Roosendaal beweegt'.

We willen de opgaven die voor ons liggen realiseren met 'besparen door te optimaliseren'. Daarnaast gaan we door op de ingeslagen weg met wijkgericht werken, voeren we (toekomstige) opgaven uit binnen de rijksbudgetten en halen we meer rendement uit onze inzet op delen van het sociaal domein.

### **Impulsen**

Er zijn grote achterstanden in het onderhoud van verhardingen. Een te herkennen deel is weggewerkt met de impulsen uit de Agenda van Roosendaal. Deze impulsen vervallen met ingang van 2014. Overige verhardingen verslechteren intussen zodanig dat de toekomstige kosten daardoor hoger worden dan het geval zou zijn met regulier onderhoud. Om aan een minimaal niveau van veiligheid te kunnen voldoen is een impuls onvermijdelijk. De provincie houdt nauwlettend toezicht of in de begroting voldoende middelen voor dit onderhoud zijn opgenomen. Met een voortzetting van de genoemde impulsen, door structureel



## 2 PERSPECTIEF COLLEGE

€ 2 miljoen toe te voegen aan het budget, kan het minimaal noodzakelijke en economisch meest verantwoorde niveau van onderhoud verhardingen worden uitgevoerd. Daarbij wordt aangesloten bij de concept 'Buitenruimtenota'.

De gemeente staat voor grote investeringen in civieltechnische kunstwerken. Bruggen moeten worden vervangen of opgeknapt en damwanden in de Vliet moeten worden vervangen. We stellen voor om hiervoor € 300.000 per jaar aan kapitaallasten in de begroting op te nemen. Daarmee kunnen de meest noodzakelijke werkzaamheden worden uitgevoerd. Zodra de definitieve investeringsvoorstellen gereed zijn worden deze aan de raad voorgelegd.

In onderstaande tabel zijn bovengenoemde impulsen toegevoegd aan de financiële startpositie.

	2014	2015	2016	2017
Financiële opgave	54.000 V	2.671.000 N	4.388.000 N	5.189.000 N
Impuls kapitaallasten civieltechnische kunstwerken	300.000 N	300.000 N	300.000 N	300.000 N
Impuls budget verhardingen	2.000.000 N	2.000.000 N	2.000.000 N	2.000.000 N
<b>Totaal benodigde middelen</b>	<b>2.246.000 N</b>	<b>4.971.000 N</b>	<b>6.688.000 N</b>	<b>7.489.000 N</b>

### Dekking

In onderstaande tabel zijn alle voorstellen van het college vevat die de totaal benodigde middelen uit voorgaande tabel meerjarig afdekken.

PROGRAMMA	VOORSTEL	2014	2015	2016	2017
	Ambtelijke organisatie		500.000 V	1.900.000 V	2.000.000 V
<b>1</b>	Wijkgericht werken		300.000 V	400.000 V	400.000 V
<b>5</b>	Museum/archief/ bibliotheek		250.000 V	300.000 V	500.000 V
<b>4/5</b>	Sport/cultuur/ recreatie			1.500.000 V	1.500.000 V
<b>6</b>	Werk en inkomen	1.550.000 V	1.550.000 V	1.550.000 V	2.000.000 V
<b>7</b>	WVG (overschot)	650.000 V	650.000 V	650.000 V	650.000 V
<b>7</b>	Peuterspeelzalen/ kinderopvang			450.000 V	500.000 V
<b>12</b>	Verlaging storting reserve fondsen AvR t.b.v. beheer openbare ruimte		1.700.000 V		
	<b>TOTAAL</b>	<b>2.200.000 V</b>	<b>4.950.000 V</b>	<b>6.750.000 V</b>	<b>7.550.000 V</b>

Hieronder wordt een toelichting gegeven op de diverse voorstellen.

#### *Ambtelijke organisatie*

Er worden maatregelen genomen om de productiviteit te verhogen of kosten te verlagen. Dat levert direct al € 350.000 op. Procesverbeteringen (mean en lean) verhogen de productiviteit verder waardoor de organisatieomvang kan worden verminderd. De kostendekkendheid bij projecten moet worden vergroot. Aanpassingen in de arbeidsvoorwaardelijke sfeer gaan per saldo een besparing opleveren. De kosten van huisvesting worden verlaagd door panden af te stoten. Kosten van verhuizingen en tijdelijke huisvesting vangen we op uit de eenmalige opbrengst van verkoop van panden.

#### *Wijkgericht werken*

Met ingang van 2015 moet het wijkgericht werken dusdanig zijn ingebed in de organisatie en de manier van samenwerken met de samenleving dat de doelstellingen vanuit de reguliere budgetten in de overige programma's moeten kunnen worden opgevangen. Dit betekent dat reguliere budgetten zoals onderhoud groen intact moeten blijven.

#### *Museum, archief, bibliotheek*

Het archief en de museumfunctie kunnen goedkoper worden uitgevoerd door gebruik te maken van diensten van andere gemeenten (regionalisering). De subsidie voor de bibliotheek kan worden verlaagd voor het aspect huisvestingslasten.

#### *Sport, cultuur en recreatie*

Met het beleid van cultuureducatie is een eerste stap gezet met de focus op het jeugdbeleid en het meer kostendekkend maken voor volwassenen. Als dit beleid wordt doorgezet dan is een flinke bezuiniging te realiseren. Dit geldt ondermeer voor de binnen- en buitensportaccommodaties en de schouwburg. Het subsidiëren van het recreatiezwemmen in zwembad De Stok kan worden heroverwogen. Het proces van privatisering met behoud van de voorzieningen wordt ingezet.

#### *Werk en inkomen*

Het budget van € 0,4 miljoen boven de Rijksuitkering plus € 1 miljoen kan structureel worden ingezet door een andere manier van werken waardoor de instroom in de WWB zal afnemen en de uitstroom zal toenemen. De korting voor woningdeling wordt verhoogd. Inzet van uitkeringsgerechtigden voor taken ten behoeve van de gemeenschap bespaart de gemeente kosten.

#### *WVG*

Door het aanbestedingsvoordeel voor vervoer en hulpmiddelen kan worden bespaard zonder het huidige beleid aan te tasten.

### *Peuterspeelzalen en kinderopvang*

Het uitgangspunt is kostendekkendheid. Ouders dienen deze voorzieningen zelf te bekostigen. Binnen het minimabeleid zijn mogelijkheden voor minder draagkrachtigen om van deze voorzieningen gebruik te kunnen blijven maken. De combinatie van peuterspeelzalen en het integraal kindcentrum streven wij na.

### *Verlaging storting reserve fondsen AvR t.b.v. beheer openbare ruimte*

De onttrekking van € 2 miljoen per jaar uit de reserve majeure opgaven voor de inhaalslag verhardingen stopt na 2013. Om deze impuls na 2013 te kunnen voortzetten is voor het jaar 2015 een eenmalige verlaging van de storting in de reserve fondsen Agenda van Roosendaal nodig van € 1.700.000.

## 2.3 Confrontatie financiële behoefte en dekkingsmiddelen

Onderstaande tabel is een samenvoeging van de financiële opgave en het saldo van de gepresenteerde voorstellen. Hiermee is de begroting op basis van de huidige inzichten structureel sluitend.

Het meerjaren beeld ziet er na deze voorstellen als volgt uit:

	2014	2015	2016	2017
Financiële opgave	54.000 V	2.671.000 N	4.388.000 N	5.189.000 N
Impuls kapitaallasten civieltechnische kunstwerken	300.000 N	300.000 N	300.000 N	300.000 N
Impuls budget verhardingen	2.000.000 N	2.000.000 N	2.000.000 N	2.000.000 N
Subtotaal benodigde middelen	2.246.000 N	4.971.000 N	6.688.000 N	7.489.000 N
Financiële oplossingen	2.200.000 V	4.950.000 V	6.750.000 V	7.550.000 V
<b>TOTAAL SALDO</b>	<b>46.000 N</b>	<b>21.000 N</b>	<b>62.000 V</b>	<b>61.000 V</b>

Met de voorgelegde voorstellen wordt tot en met 2017 een structureel sluitende begroting gepresenteerd.

### **Taakstellingen Transitie Agenda van Roosendaal**

Over het algemeen kan worden gesteld dat de meeste taakstellingen binnen de Transitie van de Agenda van Roosendaal kunnen worden gerealiseerd. Bij een aantal van deze transitie blijkt dat de taakstelling gedeeltelijk realiseerbaar is. Het gaat om de volgende transitie:

#### *Samenvoeging Museum en Archief*

In 2013 wordt de taakstelling met € 110.000, - niet gerealiseerd. Het betreft de dekking van de salarislasten als gevolg van het collegebesluit (eind 2011) om per 1 januari 2012 het personeel over te nemen. Er loopt nog een onderzoek naar de mogelijkheden om dit op te vangen binnen het domein 'Museum/archief/bibliotheek'. Een definitief voorstel volgt bij de programmabegroting 2014.

#### *Heffingen en belastingen*

Met het aannemen van de motie 'Geen koppeling afvalstoffenheffing – OZB' is een belangrijke basis onder deze transitie komen te vervallen. Uitgangspunt was immers dat er een lastenverschuiving van de afvalstoffenheffing naar de OZB zou plaatsvinden van € 180.000 (2014). Uitvoering van deze motie maakt dit onmogelijk en resulteert erin dat een tekort van € 180.000 ontstaat. Met de invoering van Diftar ontstaat er echter ruim voldoende ruimte.

Naar de leges WABO en APV loopt een onderzoek naar de structurele omvang hiervan en naar de mogelijkheid de kosten voor deze activiteit te verlagen.

#### *Zwembad De Stok*

Deze ombuiging gaat in per 2013. Opgemerkt moet worden dat de subsidie al is verlaagd, maar dat de exploitatie van De Stok Exploitatie BV daardoor over 2013 niet sluitend is. Op langere termijn is dat niet vol te houden. Het Businessplan van De Stok geeft geen vertrouwen dat de taakstelling vanaf 2013 gehaald gaat worden. Momenteel loopt een onderzoek naar de omvang van de onderhoudskosten (o.a. benchmark) en hoe dat goedkoper en/of anders kan. Er is een grote andere oplossing voorhanden met betrekking tot de rentekosten die in de huur worden verrekend. Deze laatste post is niet voldoende, maar kan samen met andere maatregelen mogelijk een oplossing bieden.

In de begroting 2014 zullen voorstellen worden geformuleerd hoe de financiële consequenties kunnen worden opgevangen.

In bijlage 3 zijn producten uit de programmabegroting opgenomen waar keuzes mogelijk zijn. Er is in eerste instantie gekeken naar het onderscheid wettelijke en niet-wettelijke taken. Vervolgens is aangegeven welk maatschappelijk effect hiermee wordt beoogd te bereiken. Deze inventarisatie is tot stand gekomen eendachtig de motie 'Kiezen of delen'. Daarbij moet in ogenschouw worden genomen dat de kwalificatie wettelijke taak nog weinig tot geen helderheid biedt over de hoeveelheid geld die hiervoor nodig is. Daar staan onder andere de zogenaamde doeluitkeringen tegenover die weliswaar de hoeveelheid geld vastleggen maar in mindere mate de te bereiken resultaten. Overigens kunnen wettelijke taken breed en smal uitgevoerd worden. Deze bandbreedte is nu geen object van onderzoek geweest. Niettemin biedt de inventarisatie inzicht in de mogelijkheden zoals die door het college zijn betrokken bij de keuzes die zij heeft gemaakt in het 'Agenda van Roosendaal'-scenario.

De raad heeft gevraagd om enkele scenario's waarlangs keuzes kunnen worden gemaakt. In dit hoofdstuk wordt een tweetal scenario's geschetst te weten het scenario profijtbeginsel en het scenario compensatiebeginsel. Deze zijn slechts vingeroefeningen die laten zien hoe combinaties van bezuinigingen kunnen worden gemaakt.

## 3.1 Scenario Profijtbeginsel

Het scenario profijtbeginsel is gebaseerd op het uitgangspunt dat de individuele verantwoordelijkheid van elke burger leidend is in onze samenleving. Naast individuele vrijheden horen hier ook individuele plichten bij. In het proces van ombuigen/prikkels, vernieuwen/saneren en samen investeren worden de bezuinigingen/prikkels gelegd bij de individuele burger. Concreet betekent dit dat het individu de keuzes moet maken maar tevens ook ruimte moet krijgen voor ontplooiing en ondernemerschap. Ook met betrekking tot participatie houdt dit in dat participeren een keuze is maar dat het niet kiezen voor participatie consequenties heeft.

Concreet betekent dit dat het ombuigen/prikkels binnen het sociaal domein moet plaatsvinden door de stapeling binnen en het minimale af te toppen. Tegelijkertijd wordt geïnvesteerd in de economie door meer arbeidsplaatsen te creëren langs welke weg participatie beter mogelijk is. Tegelijkertijd gaat de burger ook meer kostendekkend betalen voor de diensten die hij of zij afneemt van de gemeente. De middelen die vrijkomen worden geïnvesteerd in met name lastenverlaging en economie.

### 3 KEUZEMOGELIJKHEDEN IN SCENARIO'S

P	Voorstel	2014	2015	2016	2017
4	Sportaccommodaties	400.000	800.000	1.200.000	1.200.000
4	Sportservice Noord-Brabant	100.000	200.000	300.000	400.000
4	Zwembad de Stok	200.000	300.000	450.000	600.000
5	Bibliotheek/museum/archief		750.000	1.155.000	1.155.000
5	Centrum voor Cultuureducatie		600.000	900.000	1.100.000
5	Podiumkunsten	300.000	600.000	850.000	1.100.000
6	Ontstapeling minimabeleid	500.000	500.000	500.000	500.000
7	Peuterspeelzalen/kinderopvang		400.000	450.000	590.000
11	Evenementen	60.000	120.000	180.000	240.000
12	Diftar	700.000	700.000	700.000	700.000
	<b>TOTAAL</b>	<b>2.260.000</b>	<b>4.970.000</b>	<b>6.685.000</b>	<b>7.585.000</b>

Samen met enkele maatregelen uit het voorkeurscenario van het college kunnen meer middelen worden vrijgemaakt voor investeringen en lastenverlaging.

#### *Sportaccommodaties*

Verhuurtarieven geheel kostendekkend maken met een acclimatisatiemodel. Het gevolg hiervan is dat de verenigingen aan twee knoppen moeten draaien. Enerzijds de kosten verlagen en anderzijds de inkomsten verhogen. Dit is analoog aan de al ingezette beweging zelfbeheer sportaccommodaties.

#### *Sportservice Noord-Brabant*

Verenigingen zijn zelf verantwoordelijk voor de diensten die ze willen afnemen van derden. Dit betekent hetzelfde als bij sportaccommodaties dat verenigingen zelf verantwoordelijk zijn om de middelen die hiervoor noodzakelijk zijn te genereren.

#### *Zwembad de Stok*

Door het invoeren van hogere tarieven is het niet langer noodzakelijk dat de gemeente in de huidige omvang bijdraagt aan de exploitatie. Hiermee worden de bezoekers van het zwembad in dezelfde positie gebracht als andere leden van sportverenigingen. Vooral het recreatieve deel van het zwemmen wordt niet meer gesubsidieerd.

### 3 KEUZEMOGELIJKHEDEN IN SCENARIO'S

#### *Archief/Bibliotheek/Museum*

Gebruikers gaan kostendekkende tarieven betalen. De bibliotheek/museum/archief kan in haar bedrijfsvoering evenals de verenigingen en het zwembad hierop inspelen door enerzijds de kosten te verlagen en anderzijds de inkomsten te verhogen.

#### *Podiumkunsten*

Door inkomsten (tarieven en andere bronnen van inkomsten) te verhogen en kosten te verlagen door samenwerking met andere partijen. Verliesgevende producties worden verminderd en de subsidie op de commerciële voorstellingen wordt fors vergroot.

#### *Ontstapeling minimabeleid*

Binnen het minimabeleid wordt de afstand tussen de uitkering en het loon voor arbeid vergroot teneinde een extra prikkel aan te brengen. Hier staat tegenover dat er meer banen voor minima moeten worden gecreëerd.

#### *Peuterspeelzaalwerk en kinderdagopvang*

Door de tarieven volledig kostendekkend te maken vervalt de gemeentelijke bijdrage in de exploitatielasten.

#### *Evenementen*

Door de leges volledig kostendekkend te maken wordt dekking gevonden voor de gemeentelijke kosten. De organisatoren van evenementen worden geconfronteerd met hogere kosten die opgevangen kunnen worden door hogere bijdragen van bezoekers cq. ondernemers die aan de evenementen verdienen.

#### *Diftar*

Met de invoering van een gedifferentieerd tariefstelsel gericht op de hoeveelheid aangeboden afval betaalt de vervuiler. Dit brengt voor de burger lagere afvalstoffenheffing met zich mee. Bij gelijkblijvende macro-belastingdruk biedt dit de mogelijkheid de OZB te verhogen, mits de raad bereid is haar motie tegen de koppeling in te trekken.

### 3 KEUZEMOGELIJKHEDEN IN SCENARIO'S

#### 3.2 Scenario Compensatiebeginsel

Het scenario compensatiebeginsel is gebaseerd op het uitgangspunt dat collectieve verantwoordelijkheid voor welvaart en welzijn van alle inwoners een belangrijke waarde in onze samenleving is. Het accent in dit scenario ligt dan ook meer op de collectiviteit en solidariteit. Daarom zijn in dit scenario ombuigingen op activiteiten opgenomen. Deze leveren geen bijdrage aan de bestaanszekerheid van de inwoners van Roosendaal. Deze kunnen geheel of gedeeltelijk door private partners overgenomen worden, aangezien deze vooral te maken hebben met zelfontplooiing.

Hoewel in dit scenario enkele voorstellen identiek zijn aan de voorstellen in het scenario profijtbeginsel is de uitwerking op profijt of draagkracht verschillend.

P	Voorstel	2014	2015	2016	2107
1	Wijkgericht werken		600.000	600.000	600.000
3	Schoolmaatschappelijk werk	90.000	90.000	90.000	90.000
4	Sportaccommodaties	400.000	800.000	1.200.000	1.200.000
4	Sportservice Noord-Brabant	100.000	200.000	300.000	400.000
4	Zwembad de Stok	200.000	300.000	450.000	600.000
4	Kinderboerderij	55.000	55.000	55.000	55.000
4	Volksfeesten	87.000	87.000	87.000	87.000
5	Sociaal/cultureel werk	200.000	300.000	500.000	500.000
5	Museum/archief/bibliotheek		250.000	300.000	500.000
5	Centrum voor Cultuureducatie	300.000	300.000	600.000	600.000
5	Podiumkunsten	300.000	600.000	850.000	1.100.000
6	Ontstapeling minimabeleid	300.000	300.000	500.000	500.000
7	Peuterspeelzalen/kinderopvang		400.000	450.000	590.000
7	Jeugd en Gezin		350.000	350.000	350.000
8	Verkeer en Vervoer (fietsenst.)	180.000	180.000	180.000	180.000
11	Evenementen	60.000	120.000	180.000	240.000
	<b>Totaal</b>	<b>2.272.000</b>	<b>4.932.000</b>	<b>6.692.000</b>	<b>7.592.000</b>

Aanvullend op beide scenario's zijn bezuinigingen op de ambtelijke organisatie mogelijk.

P	Voorstel	2014	2015	2016	2107
4	<b>Ambtelijke organisatie</b>		500.000	1.700.000	2.000.000



### 3 KEUZEMOGELIJKHEDEN IN SCENARIO'S

#### *Wijkgericht werken*

Met ingang van 2015 moet het wijkgericht werken dusdanig zijn ingebed in de organisatie en de manier van samenwerken met de samenleving dat de doelstellingen vanuit de reguliere budgetten in de overige programma's moeten opgevangen kunnen worden. Dit betekent dat reguliere budgetten, zoals onderhoud groen, intact moeten blijven.

#### *Schoolmaatschappelijk werk*

Het onderwijs ontvangt jaarlijks in hun eigen financiering van Rijk een bijdrage voor schoolmaatschappelijk werk. Hierdoor is cofinanciering door onderwijs mogelijk.

#### *Sportaccommodaties*

Verhuurtarieven geheel kostendekkend maken met een acclimatisatiemodel. Het gevolg hiervan is dat de verenigingen aan twee knoppen moeten draaien. Enerzijds de kosten verlagen en anderzijds de inkomsten verhogen. Dit is analoog aan de al ingezette beweging zelfbeheer sportaccommodaties. Voor inwoners die minder draagkrachtig zijn worden kortingen gegeven via het minimabeleid en/of bijvoorbeeld een kortingspas.

#### *Sportservice Noord-Brabant*

Verenigingen zijn zelf verantwoordelijk voor de diensten die ze willen afnemen van derden. Dit betekent hetzelfde als bij sportaccommodaties dat verenigingen zelf verantwoordelijk zijn om de middelen die hiervoor noodzakelijk zijn te genereren.

#### *Zwembad de Stok*

Door het invoeren van hogere tarieven is het niet langer noodzakelijk dat de gemeente in de huidige omvang bijdraagt aan de exploitatie. Voor inwoners die minder draagkrachtig zijn worden kortingen gegeven via het minimabeleid en/of bijvoorbeeld een kortingspas.

#### *Kinderboerderij/Volksfeesten*

Private partijen kunnen indien gewenst deze activiteiten overnemen.

#### *Sociaal/cultureel werk*

De financiering van sociaal-culturele activiteiten die gericht zijn op zelfontplooiing passen niet binnen dit scenario.

*Archief / bibliotheek/ museum*

Het archief en de museumfunctie kunnen goedkoper worden uitgevoerd door gebruik te maken van diensten van andere gemeenten (regionalisering). De subsidie voor de bibliotheek kan worden verlaagd voor het aspect huisvestingslasten.

*Centrum voor Cultuureducatie*

Door de tarieven voor volwassenen verder kostendekkend te maken vervalt een deel van de gemeentelijke bijdrage in de exploitatielasten.

*Podiumkunsten*

Door inkomsten (tarieven en andere bronnen van inkomsten) te verhogen en kosten te verlagen door samenwerking met andere partijen.

*Ontstapeling minimabeleid*

Binnen het minimabeleid wordt de afstand tussen de uitkering en het loon voor arbeid vergroot teneinde een extra prikkel aan te brengen. Hier staat tegenover dat er meer banen voor minima moeten worden gecreëerd.

*Peuterspeelzaalwerk en kinderdagopvang*

Door de tarieven volledig kostendekkend te maken vervalt de gemeentelijke bijdrage in de exploitatielasten.

*Jeugd en Gezin*

Onze activiteiten op het gebied van jeugd en gezin beperken tot de wettelijke taken. Hierbij concentreren wij onze dienstverlening op één locatie.

*Verkeer en vervoer (fietsenstalling)*

De fietsenstalling kostendekkend maken.

*Evenementen*

Door de leges volledig kostendekkend te maken wordt dekking gevonden voor de gemeentelijke kosten. De organisatoren van evenementen worden geconfronteerd met hogere kosten die opgevangen kunnen worden door hogere bijdragen van bezoekers cq. ondernemers die aan de evenementen verdienen.

# BIJLAGEN KADERNOTA 2014

## BIJLAGE 1: FINANCIËLE STARTPOSITIE

### Startpositie

De door de raad vastgestelde programmabegroting 2013 met de meerjarenraming en de sindsdien door de raad vastgestelde begrotingswijzigingen vormen de start van de financiële startpositie. In deze startpositie is de bestaande Agenda van Roosendaal begrepen. Alle besluiten uit deze Agenda zijn opgenomen in de bestaande begroting 2013 met de meerjarenraming. De september- en decembercirculaires 2012 van het gemeentefonds worden daaraan toegevoegd en worden toegelicht. Het bestaande investeringsplan is geactualiseerd. Op basis van de realisatiecijfers over 2012 en enkele actuele ontwikkelingen zijn budgetbijstellingen noodzakelijk.

Dit leidt tot de volgende financiële startpositie:

**Tabel 1: Financiële startpositie**

Omschrijving	2014	2015	2016	2017
Uitgangssituatie				
Saldo programmabegroting	0	0	364.000 V	628.000 V
<b>1.Gemeentefonds (tabel 1a)</b>				
Toe- en afname algemene uitkering	313.000 V	102.000 N	146.000 N	335.000 V
Oormerkingen	154.000 N	119.000 N	119.000 N	119.000 N
<b>Subtotaal</b>	<b>159.000 V</b>	<b>221.000 N</b>	<b>265.000 N</b>	<b>216.000 V</b>
<b>2.Bijstellingen</b>				
WWB-budgetten (tabel 1b)	nihil	nihil	nihil	nihil
Lagere opbrengsten betaalplannen	166.000 N	170.000 N	174.000 N	175.000 N
Lagere OZB-opbrengst	180.000 N	184.000 N	188.000 N	193.000 N
Lagere kosten BWB	261.000 V	264.000 V	315.000 V	315.000 V
Renteresultaten (tabel 1d)	140.000 V	30.000 V	20.000 V	10.000 V
<b>Subtotaal</b>	<b>55.000 V</b>	<b>60.000 N</b>	<b>27.000 N</b>	<b>43.000 N</b>
<b>Totaal startpositie</b>	<b>214.000 V</b>	<b>281.000 N</b>	<b>72.000 V</b>	<b>801.000 V</b>

## Toelichting tabel 1

### 1. Gemeentefonds

De septembercirculaire en de decembercirculaire 2012 zijn nog niet verwerkt in de begroting 2013 en de meerjarenraming. Voor 2013 geschiedt dat met de Bestuurs Rapportage. Voor 2014 en verdere jaren wordt dit in de Kadernota 2014 meegenomen.

In onderstaande tabel worden de mutaties uiteengezet. Allereerst worden de toe- en afnames van de algemene uitkering weergegeven en daarna de te oormerken budgetaanpassingen als gevolg van taakmutaties. Over de septembercirculaire bent u geïnformeerd met de raadsmededeling van 30 oktober 2012.

**Tabel 1a: mutaties algemene uitkering 2012 van het gemeentefonds**

<b>Algemene uitkering</b>	<b>2014</b>	<b>2015</b>	<b>2016</b>	<b>2017</b>
<b>Septembercirculaire 2012</b>				
Wijziging algemene uitkering t.o.v. junicirculaire 2012	137.000 N	527.000 N	500.000 N	21.000 V
Toename WMO-gelden	199.000 V	199.000 V	199.000 V	199.000 V
<b>Decembercirculaire 2012</b>				
Toename algemene uitkering t.o.v. septembercirculaire 2012	251.000 V	226.000 V	155.000 V	115.000 V
Toename WMO-budget	0	0	0	0
<b>Subtotaal mutatie Algemene Uitkering</b>	<b>313.000 V</b>	<b>102.000 N</b>	<b>146.000 N</b>	<b>335.000 V</b>
<b>Te oormerken posten</b>				
<b>Septembercirculaire 2012</b>				
Decentralisatieuitkering zichtbare schakels: toename	35.000 N			
Kinderopvangtoeslag doelgroepouders: afname	137.000 V	137.000 V	137.000 V	137.000 V
Decentralisatieuitkering invoeringskosten jeugdzorg: afname				
Decentralisatieuitkering Centrum voor Jeugd en Gezin: toename	57.000 N	57.000 N	57.000 N	57.000 N
WMO: toename	199.000 N	199.000 N	199.000 N	199.000 N
<b>Decembercirculaire 2012</b>				
WMO: toename	0	0	0	0
<b>Subtotaal oormerkingen</b>	<b>154.000 N</b>	<b>119.000 N</b>	<b>119.000 N</b>	<b>119.000 N</b>
<b>Beschikbaar voor of tlv Kadernota 2014</b>	<b>159.000 V</b>	<b>221.000 N</b>	<b>265.000 N</b>	<b>216.000 V</b>

## 2. Bijstellingen

### WWB-budgetten

In de raadsmededeling van 30 oktober 2012 bent u geïnformeerd over in de Kadernota 2014 op te nemen bijstellingen van WWB-budgetten. De bijstellingen van 2013 worden in de 1e Berap 2013 opgenomen. Er wordt vanuit gegaan dat de bijstellingen in lijn lopen met de wijziging in de bestedingen, vooral door meer uitkeringsgerechtigden. Hierdoor zijn deze bijstellingen budgetneutraal.

**Tabel 1b: bijstellingen WWB-budgetten**

WWB-budgetten	2014	2015	2016	2017
Inkomensdeel	1.181.000 V	1.181.000 V	1.181.000 V	1.181.000 V
Mutatie WWB macrobudget	200.000 N	200.000 N	200.000 N	200.000 N
Volwasseneneducatie	100.000 N	100.000 N	100.000 N	100.000 N
Totaal WWB-budgetten	881.000 V	881.000 V	881.000 V	881.000 V
Verwachte wijziging in bestedingen	881.000 N	881.000 N	881.000 N	881.000 N
<b>Effect per saldo</b>	<b>nihil</b>	<b>nihil</b>	<b>nihil</b>	<b>nihil</b>

### Opbrengsten betaalplannen

In 2012 is gebleken dat de opbrengsten uit betaalplannen achterblijven bij de ramingen. Op basis van de huidige bestemmingsplannen en de woningbouwprogrammering wordt geschat dat de opbrengsten structureel circa € 170.000 lager zullen zijn dan nu is geraamd.

### Kosten van de belastingsamenwerking West-Brabant

Als gevolg van het efficiënter werken van de belastingsamenwerking dalen de kosten vanaf 2013 met circa € 250.000 en oplopend per jaar. Dit voordeel kan worden ingezet voor de Kadernota.

## Renteresultaten

Door de daling van de rente ontstaat een rentevoordeel ten opzichte van de huidige ramingen. Omdat de rente in de toekomst kan veranderen evenals de omvang van de financieringsbehoefte, kan geen exact bedrag worden ingeboekt. Tijdelijk is een bedrag van circa € 550.000 per jaar dat afloopt aanvaardbaar. Daartegenover staat dat de renteopbrengsten van de financiering van Borchwerf II dalen en dat door herfinanciering de renteopbrengsten van de financiering van zwembad De Stok naar verwachting dalen.

**Tabel 1c: renteresultaten**

<b>Renteresultaten</b>	<b>2014</b>	<b>2015</b>	<b>2016</b>	<b>2017</b>
Daling rentekosten	500.000 V	450.000 V	350.000 V	250.000 V
Daling renteopbrengsten financiering Borchwerf II	360.000 N	360.000 N	270.000 N	180.000 N
Daling renteopbrengsten financiering De Stok		60.000 N	60.000 N	60.000 N
<b>Totaal</b>	<b>140.000 V</b>	<b>30.000 V</b>	<b>20.000 V</b>	<b>10.000 V</b>

## BIJLAGE 2: FINANCIËLE GEVOLGEN REGEERAKKOORD

Tabel 2: Financiële gevolgen regeerakkoord

	2014	2015	2016	2017
<b>Tlv de algemene middelen</b>				
Kortingen gemeentefonds	860.000 N	3.050.000 N	4.220.000 N	5.050.000 N
Aanpassingen in de startnota	740.000 V	700.000 V	200.000 N	900.000 N
Verhoging assurantiebelasting	40.000 N	40.000 N	40.000 N	40.000 N
<b>Subtotaal</b>	<b>160.000 N</b>	<b>2.390.000 N</b>	<b>4.460.000 N</b>	<b>5.990.000 N</b>
<b>Maatregelen die binnen het Rijksbudget moeten worden uitgevoerd</b>				
Budgetkortingen (waaronder op het gemeentefonds) conform de bijlage, per saldo	1.552.000 N	11.550.000 N	13.470.000 N	14.083.000 N
Uitvoering binnen het Rijksbudget, dus uitgaven binnen budget	1.552.000 V	11.550.000 V	13.470.000 V	14.083.000 V
<b>Subtotaal</b>	<b>nihil</b>	<b>nihil</b>	<b>nihil</b>	<b>nihil</b>
<b>Totaal</b>	<b>160.000 N</b>	<b>2.390.000 N</b>	<b>4.460.000 N</b>	<b>5.990.000 N</b>

## BIJLAGE 3: TOTAALOVERZICHT MOGELIJKHEDEN

Programma	Product	Wat geef ik er out-off-pocket aan uit?	Wat krijg ik daarvoor terug		Maatschappelijk doel	Bezuinigings-opgave cq. mogelijkheid	Hoe te realiseren?	Aangepast maatschappelijk doel	mogelijk effect	Opmerkingen
			wettelijk	niet-wettelijk						
1	Raad	€ 813.887		aparte huisvesting voor raadsfracties		€ 28.958	Raadsfracties huisvesten op stadserf			
1	Wijkgericht werken	€ 1.507.042		Begeleiding initiatieven bewoners. Pilotprojecten	Verbeteren leefklimaat en betrokkenheid bij buurt	€ 700.000 (vanaf 2015)	Pilotprojecten uit reguliere middelen financieren	Versterken eigen verantwoordelijkheid burger voor leefbaarheid eigen wijk	Grotere differentiatie per wijk als het gaat om prioriteiten leefbaarheid	
3	Schoolmaatschappelijk werk	€ 181.000		Hulpverlening schoolgaande jeugd, verwijzing jeugdzorg	Wegnemen van persoonlijke belemmeringen zodat schoolgaande jeugd in staat is optimaal te presteren op school	€ 90.000	D.m.v. cofinanciering door het onderwijs	Vergroten eigen kracht jeugd, zelfredzaamheid	Jongeren doen groter beroep op ouders en leerkrachten	
4	Sportaccommodaties clubs	€ 2.300.000	Beschikbaar stellen binnensportaccommodaties voor bewegingsonderwijs	Sportaccommodaties voor verenigingen beschikbaar tegen niet kostendekkend huurtarief. Gemeentelijke bijdrage gaat zitten in kosten zoals kapitaallasten. De mate van kostendekkendheid verschilt sterk van vereniging tot vereniging.	Stimuleren sport en beweging: gezondheid, sociale cohesie, binding met de stad, integratie, gezond leefstijl, voorkomen schooluitval.	€ 1.765.000	Faciliteren sportbeoefening door volwassenen middels kostendekkend huurtarief. Stimuleren sportbeoefening jeugd tot 18 jaar.	Stimuleren sport en beweging: gezondheid, sociale cohesie, binding met de stad, integratie, gezond leefstijl voor alleen doelgroep jeugdvoorkomen schooluitval.	Tarieven sportbeoefening in verenigingsverband voor volwassenen stijgen	



Programma	Product	Wat geef ik er out-off-pocket aan uit?	Wat krijg ik daarvoor terug		Maatschappelijk doel	Bezuinigings-opgave cq. mogelijkheid	Hoe te realiseren?	Aangepast maatschappelijk doel	mogelijk effect	Opmerkingen
			wettelijk	niet-wettelijk						
4	Sport Algemeen	€ 401.142		Sportbureau NB	Stimuleren sport en beweging en ondersteuning sportverenigingen	€ 401.142 (vanaf 2015)	subsidie Sporservice NB stopzetten	Geen ondersteuning meer vanuit het sportbureau	Kwaliteit sportaanbod daalt	
4	De Stok	€ 1.792.874		Gesubsidieerd recreatief zwemmen en (niet)begeleide zwemactiviteiten specifieke doelgroepen. Beschikbaar stellen sportaccommodatie aan zwemvereniging tegen niet kostendekkend tarief	Stimuleren sport en beweging: gezondheid, sociale cohesie, binding met de stad, integratie, gezond leefstijl, voorkomen schooluitval.	1. € 600.000 2. €1.577.000 3. € 350.000	1. Sluiten met doorlopende kapitaallasten ad € 965.000 2. Privatisering door verkoop tegen boekwaarde 3. Sluiten recreatiebaden Let op: huidige taakstelling AvR nog niet gehaald	Stimuleren sport en beweging voor doelgroep jeugd: gezondheid, sociale cohesie, binding met de stad, integratie, gezond leefstijl, voorkomen schooluitval.	Tariefstijging voor volwassenen	
4	Kinderboerderij	€ 55.894		subsidiëren kinderboerderij	laagdrempelige kennismaking met kleindieren	€ 55.894	stop zetten subsidie			
4	Volksfeesten	€ 87.453		organisatie/ondersteuning	Stimuleren sociale cohesie en binding met de buurt, dorp en stad.	€ 87.453	stop zetten			
4	Toer. Recreatieve ontwikkeling	€ 320.000		Promotie en profilering van de toeristisch-recreatieve producten	Vergroten aantrekkingskracht Roosendaal	€ 300.000	stopzetten		Daling bezoekersaantallen recreatieve voorzieningen	
4	Speelvoorzieningen	€ 499.782		plaatsen + onderhouden speelvoorzieningen in wijken en dorpen	Stimuleren sport en beweging bij kinderen	€ 499.782	stopzetten		Minder mogelijkheden bewegen voor kinderen in directe leefomgeving	

Programma	Product	Wat geef ik er out-off-pocket aan uit?	Wat krijg ik daarvoor terug		Maatschappelijk doel	Bezuinigingsopgave cq. mogelijkheid	Hoe te realiseren?	Aangepast maatschappelijk doel	mogelijk effect	Opmerkingen
			wettelijk	niet-wettelijk						
5	Sociaal cultureel werk	€ 1.847.542		Op wijkniveau aanwezige welzijnsvoorzieningen, activiteiten financieel toegankelijk voor iedereen	Stimuleren van meedoen aan samenleving	maximaal € 1.847.542	1. Activiteitenprogramma opnieuw definiëren 2. stop zetten subsidie buurthuizen	Versterken eigen verantwoordelijkheid burger voor leefbaarheid eigen wijk	1. Activiteiten met minder (financieel) draagvlak kunnen verdwijnen. 2. Buurthuizen volledig financieel zelfredzaam	Gezien de huidige transitie AvR is het niet wenselijk om nu reeds een verdergaande bezuiniging door te voeren.
5	Bibliotheek- werk	€ 1.665.874		uitlenen van boeken	leesbevordering	maximaal € 1.665.874 vanaf 2015	1. stop zetten subsidie. 2. doelgroep beperken tot jeugd 3. andersoortige huisvesting	leesbevordering jeugd	tariefsverhoging	
5	Centrum voor de kunsten	€ 1.100.000		Lessen culturele vorming, activiteiten en ondersteuning op gebied cultuureducatie	Laagdrempelige cultuureducatie	€ 1.100.000	Volledig privatiseren of sluiten	Cultuureducatie jeugd		Er moet een particulier alternatief komen voor de jeugd wat beperkt wordt gesubsidieerd
5	Podiumkunsten	€ 1.621.246		Bieden van een mogelijkheid om tegen gereduceerde kosten podiumkunsten te bezoeken	Cultuurbeleving	maximaal € 1.121.246	1. stop zetten subsidie. 2. doelgroep beperken tot jeugd 3. theater omvormen tot cultureel centrum met horecafunctie in combinatie met Tongerlohuys	Cultuurbeleving jeugd	1. Tariefsverhoging 2. Andersoortig cultuuraanbod	
5	Museum / archief	€ 1.377.797	bewaren en beschikbaar stellen archiefbescheiden	tentoonstellingen, educatieve activiteiten, beheer museale collectie, openstelling museum	bewaren gemeentelijke archieven, cultuureducatie	circa € 1.000.000	archieffunctie herpositioneren (regionaal/dienstverleningovereenkomst)	bewaren gemeentelijke archieven	Andere functie Tongerlohuys	

Programma	Product	Wat geef ik er out-off-pocket aan uit?	Wat krijg ik daarvoor terug		Maatschappelijk doel	Bezuinigingsopgave cq. mogelijkheid	Hoe te realiseren?	Aangepast maatschappelijk doel	mogelijk effect	Opmerkingen
			wettelijk	niet-wettelijk						
6	Minima (bestaat uit):									
6	Uitkering krachtens de bijzondere bijstand	€ 492.941 (realisatie 2012 € 1.131.152)	450.000 wettelijke kostensoorten (medisch, stook, schoeisel, kleding, etc.)	650.000 niet wettelijke kostensoorten waaronder o.a. inrichtingskosten	Ondersteuning levensonderhoud. Armoedereductie	€ 650.000 Is alleen wegwerken van de overschrijding en derhalve geen bezuiniging.	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. uitgangspunt eerst vintage-inrichting en bij onmogelijkheid nieuwe inrichting.</li> <li>2. aanscherpen bijzonder bijstandsbeleid tot wettelijk niveau.</li> <li>3. Aanscherpen begrip algemene kosten van bestaan.</li> <li>4. invoeren reserveringsverplichting voor inrichtingskosten</li> <li>5. Procesoptimalisatie middels een vergaande digitalisering van het werkproces</li> </ol>	Het bijzonder bijstandsinstrumentarium moet bijdragen aan het stimuleren van arbeidsparticipatie	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. meer evenwicht tussen het inkomen van werkenden en WWB-ers</li> <li>2. verhoogd de noodzaak tot arbeidsparticipatie</li> </ol>	
6	Collectieve ziektekosten verzekering	€ 595.000		Mensen met een inkomen tot 110% van de bijstandsnorm kunnen zich goedkoper verzekeren tegen ziektekosten	Ondersteuning levensonderhoud. Armoedereductie	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. € 595.000</li> <li>2. € 250.000</li> <li>3. ntb</li> </ol>	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. voor 2500 deelnemers verzekering beëindigen.</li> <li>2. de inkomens-toets verlagen tot bijstandsniveau.</li> <li>3. invoeren vermogentoes</li> </ol>	nee	lastendrukverhoging voor de lagere inkomens	

Programma	Product	Wat geef ik er out-off-pocket aan uit?	Wat krijg ik daarvoor terug		Maatschappelijk doel	Bezuinigingsopgave cq. mogelijkheid	Hoe te realiseren?	Aangepast maatschappelijk doel	mogelijk effect	Opmerkingen
			wettelijk	niet-wettelijk						
6	subsidies armoede bestrijding	€ 127.601		Eropaf teams, armoedemonitor, noodfonds, scootmobiel-pool, kinderen in armoede, theaterproductie gehandicapten, bemoeizorg	Armoedebestrijding	maximaal € 127.601	Activiteitenprogramma opnieuw definiëren	nee	niet langer een laagdrempelig ondersteuning-aanbod voor mensen met een uitkering	
6	Schuldhelp verlening	€ 188.343	gedeeltelijk	gedeeltelijk	ondersteuning van gezinnen met schuldsanering	80.000	slimmer regelen inkoop bemiddelingsbureaus	nee	geen	
6	Kwijtschelding gemeentelijke belastingen	€ 1.015.000		armoedebestrijding	inkomensondersteuning	maximaal € 1.015.000 (in combinatie met OZB-verbod)	1. stop zetten 2. normen aanpassen naar 100% bijstandsnorm 3. invoeren vermogenstoets	nee	1. meer evenwicht tussen het inkomen van werkenden en uitkeringsgerechtigden. 2. Brengt lastendrukverhoging voor de lagere inkomens met zich mee.	Vereist studie naar de mate van stapeling van inkomensondersteunende maatregelen en het aantal burgers waarop dit van toepassing is.
6	langdurigheids-toeslag	€ 290.000	inkomensondersteuning voor mensen die 3 jaar op bijstandsniveau leven	de tijdstermijn is flexibel. Mag ook 5 jaar zijn.	Ondersteuning levensonderhoud. Armoedereductie	€ 150.000	aanscherpen beleid LDT	Het verstrekken van een langdurigheidstoelage moet bijdragen aan het stimuleren van arbeidsparticipatie	1. meer evenwicht tussen het inkomen van werkenden en WWB-ers 2. verhoogd de noodzaak tot arbeidsparticipatie	

Programma	Product	Wat geef ik er out-off-pocket aan uit?	Wat krijg ik daarvoor terug		Maatschappelijk doel	Bezuinigingsopgave cq. mogelijkheid	Hoe te realiseren?	Aangepast maatschappelijk doel	mogelijk effect	Opmerkingen
			wettelijk	niet-wettelijk						
6	WWB-uitkeringsverstrekking	€ 18.305.096	Uitbetaling van bijstandsuitkeringen	Hoogte van de korting m.b.t. woningdeling. Is nu 10% kan verhoogd worden tot maximaal 20%. € 1632 x het aantal huishoudens waarop dit van toepassing is (215)	Inkomensondersteuning	1. minimaal € 1.400.000 (taakstelling binnen rijksbudget -/- € 1 miljoen) 2. € 350.880	1. Hoogwaardig handhaven door wwbgerechtigden in te zetten voor de uitvoering van gemeentelijke taken. 2. verordening toeslagen en kortingen aanpassen	financiële zelfredzaamheid voor diegenen die vanwege omstandigheden gelegen buiten hun invloedssfeer geen of minder arbeidsinkomen kunnen verwerven	1. verdringing op de arbeidsmarkt. 2. sociale onrust 3. stijging armoede 4. vermindering onterecht gebruik	
6	WWB-arbeids participatie	€ 6.390.754	activiteiten die arbeidsparticipatie bevorderen	De manier waarop we de activiteiten die de arbeidsparticipatie moet bevorderen uitvoeren.	Mensen uit de bijstand reintegreren naar een arbeidsplek in het vrije bedrijfsleven	1. € 2.700.000 (taakstellend binnen rijksbudget) 2. het rijksbudget	1. werkzaamheden uitvoeren binnen taakstellend budget. 2. Rijksbudget aanwenden voor reïntegratieactiviteiten die uitgevoerd worden door mensen in gemeentelijke dienst.	nee	minder werk voor reïntegratiebureaus	
6	tewerkstelling sw-geïndiceerden	€ 17.369.570	Een fysieke infrastructuur en organisatie waarin mensen met een beperking kunnen werken.	Vanaf 2014 werk bieden aan mensen die niet tot de doelgroep beschut werken behoren.	Inwoners van Roosendaal met een medische beperking in de gelegenheid stellen tot deelname aan het arbeidsp proces	1. € 400.000 (taakstellend binnen rijksbudget) 2. Olopend financieel scenario afhankelijk van de inzet van SW-ers voor gemeentelijke opdrachten	sw-ers die niet aangewezen zijn op een beschutte werkplek inzetten voor de uitvoering van gemeentelijke taken en detacheren in het vrije bedrijfsleven.	Inwoners van Roosendaal met een medische beperking in de gelegenheid stellen om op een beschutte werkplek deel te kunnen nemen aan het arbeidsp proces.	1. minder mensen komen in aanmerking voor een sw-baan. 2. reïntegratie naar een baan in het vrije bedrijfsleven wordt geïntensiveerd 3. mogelijk meer mensen aangewezen op de bijstand	

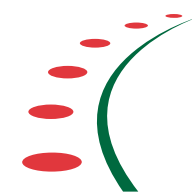
Programma	Product	Wat geef ik er out-off-pocket aan uit?	Wat krijg ik daarvoor terug		Maatschappelijk doel	Bezuinigingsopgave cq. mogelijkheid	Hoe te realiseren?	Aangepast maatschappelijk doel	mogelijk effect	Opmerkingen
			wettelijk	niet-wettelijk						
7	Peuterspeelzaalwerk	€ 373.807		lagere ouderbijdrage voor alle ouders, ongeacht inkomen waardoor groter bereik	Stimuleren ontwikkeling kinderen, voorbereiden op basisonderwijs	€ 373.807 gefaseerd vanaf 2015	1. Subsidie stoppen. 2. Peuterspeelzaal-werk concurreert met kinderdagopvang 3. Combinatie maken met integraal kindcentrum	nee	1. Tariefsverhoging. 2. Afname doelgroepbereik	
7	Kinderdag opvang	€ 213.000		Kinderopvang wordt financieel ondersteund door gemeente	Arbeidsparticipatie bevorderen	€ 213.000 gefaseerd na afloop huidig huurcontract	Huur en toezicht tegen kostendekkend tarief	nee	Kinderopvang geheel financiële verantwoordelijkheid ouders en aanbieders	
7	Jeugd en gezin	€ 673.234	Opvoedingsondersteuning door 1 CJG-vestiging voor opvoedingsvraagstukken	Alles meer dan 1 fysieke infrastructuur, extra aanbod opvoedingsondersteuning	Opvoedingsondersteuning	minimaal € 350.000 vanaf 2015	Eén CJG-vestiging met alleen wettelijke taken handhaven is goedkoper en beter dan meerdere locaties.	Vergroten eigen kracht ouders in het van opvoedvaardigheden	Geen	
7	Zorg (Maatschappelijk werk + wonen, welzijn, zorg)	€ 1.847.681	WMO-raad + preventie GGZ	1. financieel toegankelijke 1ste lijns sociaal-maatschappelijke hulpverlening, 2. diensten bij wonen met zorg	Wegnemen individuele belemmeringen maatschappelijke participatie en ondersteuning individuele zorgvragers	€ 200.000 vanaf 2015 en € 400.000 vanaf 2016	1. Efficiencyverbetering door een andere uitvoering. 2. Inhoudelijke aanscherping van het beleid. 3. Meer met vrijwilligersorganisaties werken.	Vergroten eigen kracht inwoners	Professionele ondersteuning deels eigen financiële verantwoordelijkheid hulpvragers, groter beroep op niet-professionele ondersteuning	

Programma	Product	Wat geef ik er out-off-pocket aan uit?	Wat krijg ik daarvoor terug		Maatschappelijk doel	Bezuinigingsopgave cq. mogelijkheid	Hoe te realiseren?	Aangepast maatschappelijk doel	mogelijk effect	Opmerkingen
			wettelijk	niet-wettelijk						
7	WVG	€ 4.956.688	Middelen die deelname aan het maatschappelijk verkeer bevorderen	hoogte van de financiële tegenwoordiging. Hoogte eigen bijdrage	Ondersteuning deelname maatschappelijk verkeer	€ 650.000 vanaf 2014	1. structureel minder woningaanpassingen 2. aanbestedingsvoordeel vervoersvoorziening	nee	geen	
7	WMO HBH	€ 7.500.000	uitvoeren van de wettelijke taak inzake HBH2	uitvoeren van huishoudelijke taken voor mensen die zelf de regie hierover kunnen voeren.	financieel ondersteunen van mensen om zelfstandig te kunnen blijven wonen	€ 445.000 in 2014 oplopend naar € 5.700.000 in 2017 als gevolg van rijksbezuinigingen (is geen besparing maar een noodzakelijke bijstelling om binnen het beschikbare rijksbudget de activiteiten uit te voeren)	1. geleidelijke afschaffing HBH1 2. HBH2 in een nieuw jasje steken	organisatie van de HBH2 inregelen binnen het beschikbare rijksbudget	langer zelfstandig blijven wonen zal voor een groot aantal ouderen moeilijker worden tenzij zij over voldoende financiële middelen beschikken.	
8	Groen									
8	Onderhoud openbaar groen	€ 3.701.084		groenonderhoud	schoon, heel en veilig Roosendaal	€ 300.000	1. GA inzetten als participatiebedrijf voor de inzet van WWB-ers	nee	verdringing op de arbeidsmarkt	
8	Verkeer en vervoer	€ 358.747		fietsenstalling	overlast fietsen in openbare ruimte beperken	€ 186.000	kostendekkend maken fietsenstalling	nee	1. overlast fietsen in openbare ruimte. 2. sluiting fietsenstalling	
9	reiniging	€ 10.836.306	vuilinzameling en verwijdering		schoon, heel en veilig Roosendaal	ntb	inzet WWB-ers en SW-ers voor het ophalen van plastic huisvuil	nee		

Programma	Product	Wat geef ik er out-off-pocket aan uit?	Wat krijg ik daarvoor terug		Maatschappelijk doel	Bezuinigingsopgave cq. mogelijkheid	Hoe te realiseren?	Aangepast maatschappelijk doel	mogelijk effect	Opmerkingen
			wettelijk	niet-wettelijk						
9	Milieu-beheer	€ 917.435		autovrije zondag, lokale klimaatiniciatieven, MEC, milieu-beheer door RWB, bovenwettelijk deel OMWB	schoon, heel en veilig Roosendaal	1.€ 47.000 2.€ 47.000 3.€ 55.000	1. budget afschaffen autovrije zondag (was niet structureel bedoeld) 2. budget afschaffen lokale klimaatiniciatieven (was niet structureel bedoeld) 3. subsidies MEC beëindigen	nee	Milieubewustzijn verschuift naar particulier initiatief	
11	Evenementen	€ 240.000		werkzaamheden (waaronder het verlenen van vergunningen) om evenementen mogelijk te maken	schoon, heel en veilig Roosendaal	€ 240.000 (let op: Het potje sponsorgelden bestaat vanaf 2014 ook niet meer.	invoeren profijtbeginsel	nee	1. kostenverhoging voor evenementen-organisaties. 2. Mogelijk verwijderen bepaalde evenementen indien zij onvoldoende sponsorgelden kunnen krijgen.	
12	Baten OZB-eigendom					1.€ 500.000 2. ieder % verhoging levert €100.000	1. afhankelijk succes diffar, betekent verlag-ing ASH. Automatische koppeling verboden 2. verhoging belastingdruk		macro-belastingdruk blijft gelijk. Hogere belastingdruk voor woningbezitters > € 300.000.	



Programma	Product	Wat geef ik er out-off-pocket aan uit?	Wat krijg ik daarvoor terug		Maatschappelijk doel	Bezuinigingsopgave cq. mogelijkheid	Hoe te realiseren?	Aangepast maatschappelijk doel	mogelijk effect	Opmerkingen
			wettelijk	niet-wettelijk						
Gemeentelijke organisatie	Salariskosten	€ 37.000.000		beleidsadvisering en beleidsuitvoering door de gemeentelijke organisatie		€ 2.000.000 vanaf 2016	1. 2de fase procesoptimalisatie na de bezuinigingsoperatie van 2012 tot 2016 2, arbeidsvoorwaarden aanpassen (uitloopschalen afschaffen + afschaffen 4 halve vrije extra dagen + invoeren vervroegde uittreding 60+)	nvt		
	Huisvesting	€ 2.800.000		Huisvesting gemeentelijke organisatie		€ 320.000 vanaf 2016	Na renovatie Stadserf personeel Dunantstraat en Kloosterstraat onderbrengen in Stadserf	nvt		



Gemeente  
**Roosendaal**